

Nr 16.

Av herr **Molin** i Aspa, *angående ändring i 6 § av lagen om rätt till jakt.*

Av gammalt intaga arrendatorer, torpare och deras vederlikar i vårt land en undantagsställning, som är föga anpassad efter nuvarande tidsförhållanden, då gällande arrendelag i många avseenden ställer dessa personer i så stort beroende av jordägaren, att möjligheterna för en tryggad framtid för mången blir i hög grad illusorisk, och detta gäller särskilt de s. k. torparna, vilka höra under de stora bolagen och godsens.

För att stärka dessa brukares ekonomi och bereda dem större möjlighet till försörjning väcktes vid lagtima riksdagen 1918 motion om utsträckning av arrendatorers, torpares och deras vederlikars rätt till jakt och fiske för husbehov i vad det gäller Norrland och Dalarna, och vid lagtima riksdagen 1919 återkom denna motion i vidsträckt form, »att riksdagen måtte anhänga, att Kungl. Maj:t ville låta verkställa utredning, huruvida och i vad utsträckning rätt till jakt och fiske för husbehov må, utan skada för en rationell jakt- och fiskvård, kunna beredas torpare och deras vederlikar samt för riksdagen framlägga det förslag, vartill utredningen kan föranleda».

Båda motionerna föllo på första kammarens motstånd, men föllo framåt, i det att andra kammaren biföll en skrivelse till Kungl. Maj:t om utredning i ärendet. Då man i likhet med lagutskottet möjligen kan befara, att ett frigivande av jakten i den utsträckning motionären ansett »skulle hämma utvecklingen av jakten och därigenom för landet ur folk-näringssynpunkt ha menliga följder och utgöra ett bestämt hinder för främjande av en rationell jaktvård», torde man å andra sidan kunna fordra sådan ändring i gällande arrendelag för vårt land, att arrendatorer, torpare och deras vederlikar icke genom avtal med jordägaren kunna förhindras att idka jakt å den mark, för vilken de enligt kontrakt eller avtal betala arrende.

Å såväl kronans, bolagens som de stora godsens skogsmarker skyddas älg, hjort och rådjur här och var till den grad, att grödan på den bortarrenderade jorden mången gång i stor utsträckning uppåtes eller nedtrampas, utan att brukaren erhåller minsta ersättning, fastän detta ju borde vara en självklar sak. Finge brukaren däremot jaga på det av honom arrenderade området, torde han i många fall kunna hålla sig skadeslös genom att fälla ett eller annat djur. Nu förmenas honom denna enligt min åsikt självklara rätt, och vill han jaga, blir det följaktligen på olaglig väg. Tror för övrigt någon, att det så mycket är för befrämjande av en »rationell» jaktvård, som jordägaren förbjuder sin brukare att jaga? Enligt min mening icke. Anledningen är nog i de flesta fall den, att jordägaren ej unnar sina underhavande denna förmån, och att han för övrigt vill ha villebrådet sparat för sitt nöjes skull, då han ju genom sin starka ekonomiska ställning måste anses helt oberoende av det kött, som genom jakt kan tillföras honom. För brukaren bleve däremot givetvis jakträtten av betydelse, då hans kosthåll ej torde vara så rikligt. Kanske sitter han med stor familj, och ostridigt vore då en älg eller ett rådjur ett välbehöfligt tillskott i hushållet. Någon kanske invänder häremot: »Att tillåta jakt i denna utsträckning är ett ingrepp i äganderätten». Men ett sådant påstående vill jag bestämt bestrida. Ingen är närmare till jakträtten än just dessa arrendatorer, varom här är fråga, ty jorden, som de bruka, få de ju ärligt betala arrende för. Som det nu är, får brukaren i stället vara en overksam åskådare till jakt, vilken mången gång går direkt över hans med svett och möda brukade tegar. Och ej nog härmed. Hans skörd förstöres, utan att någon tänker på att giva honom skäligt skadestånd. Detta kan ej vara riktigt. Vi tänka oss följande:

En person arrenderar ett torp på 12 tunnland jord med tillhörande hagmark. På hösten besår han 2 tunnland med råg och vete i förhoppning, att han skall erhålla brödsäd för sig och sin familj. Torpet ligger nämligen avsides borta i skogsmarken, där älg- och rådjursstammen är synnerligen stark. Efter sådden kommer snart den späda brodden upp, och om några veckor ser fältet mycket lovande ut. Brukaren glädes vid tanken på kommande års skörd. Men detta hopp skall gäckas. En morgon i oktober förete sädesfälten en bedrövlig anblick. En älgbjord har under natten låtit den saftiga grönskan sig väl smaka, och de späda plantorna äro antingen uppätta eller ock nedtrampade. Åkern liknar snarare en lervalling än ett grönskande sädesfält. Och besöken upprepas. Skörden är till spillo given. Brukaren står här utan skydd, och om ersättning blir aldrig tal.

Lagarna äro ju till för att efterlevas, men genom att undanhålla arrendatorerna jakträtten å den mark, för vilken de ärligt betalt arrende, skapar man tyvärr lagbrytare, då den förorättade anser sig vara i sin fulla rätt att skaffa sig gottgörelse genom olovlig jakt, som enligt mitt sätt att se saken »måste utgöra ett bestämt hinder för befrämjande av en rationell jaktvård». — De, som äro motståndare till en utvidgad jakträtt genom arrendelagen, skola säkert invända häremot, att villebrådet, om arrendatorerna få denna rätt, kommer att utrotas och till sist dö ut. Den åsikten tror jag icke är riktig, ty det bör ju ligga i arrendatorns intresse, likaväl som hos bolag, godsägare och hemmansägare att icke skatta villebrådsstammen för hårt, emedan man ju då äventyrar såväl nyttan som nöjet av jakten.

Det har visat sig, att lagen av den 8 november 1912 om rätt till jakt enligt de stadganden, som finnas i 6 §, i regeln utnyttjas så, att *jordägaren* med stöd av 2 mom. i denna paragraf i avtalet med arrendatorn *förbehåller sig själv jakträtten* genom att i avtalet inrycka t. ex. följande punkt: »All jakt, av vad slag det vara må, förbehålles uteslutande för jordägarens räkning». Då så är förhållandet, och jag anser, att en lagändring här är mycket befogad, i all synnerhet som jakträtten för arrendatorn begränsas till det område, för vilket han betalar arrende, får jag härmed vördsamt föreslå,

att riksdagen ville besluta sådan ändring av lagen den 8 november 1912, § 6, vid byggningsbalkens 23 kap., att uttrycket i 1 mom. »dock må den innehavare av skogstorp eller odlingslägenhet sålunda medgivna jakträtt icke innefatta rätt till jakt å älg» utgår ur lagen, samt att 2 mom. i samma paragraf ändras till: »Är eljest jord åt någon till brukande upplåten, nyttje brukaren den jakt, som till jorden hör», vadan sålunda bestämmelsen: »*där ej annorlunda avtalats*» utgår.

Stockholm den 14 januari 1920.

Carl A. Molin
i Aspa.

